

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 4. у Сомбору 28. Фебруара 1866. Год. VIII.

Школски Лист излази месечно дваред : сваког 15. и последнѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа едаред на месец.

Цена е за оба Листа 4 ф. а за сам додатак 1 ф. 20 н. на год.

О негованю осећаня побожности

(за родитељ.)

Побожност е живо осећанѣ близкоти невидимога, пре-
благага и свезнајућега Отца небесног. Она се появљуе, као
осећанѣ смирености, понизности и страхопочитаня према
Богу; као осећанѣ синовнѣ зависимости од Бога, живе вере,
топле любви и неограниченога поузданя к' Нѣму.

Кои човек има у срдцу свом ово драгоценно благо, тай
ће се лако моћи сачувати од неупутних жеља и злих дела,
тай ће с малим бити задовољан, и неће пасти у очајнѣ ма
и у најбедниим околностима живити морао.

Осећанѣ побожности оснива се на урођеној духу наше
слутњи о Богу, и о вечном опредѣленю нашем, оно да-
кле произлази из ума, ове највише снаге духа нашег, и по-
томе имати га може само човек а никое друго видљиво
створенѣ Божіе. Тим своим осећанѣм допста се човек нај-
већма од свию осталих животиня разликуе, и нѣх на далеко
за собом оставља, ер дочим се у савршеніим животиняма на-
лазе трагови памтєня и самога разума, ни една од нѣх
нема у себи ни најманѣга трага побожности. Па и човек у
толико е духом савршеніи у колико е побожнии, а у колико
манѣ побожности у срдцу свом осећа, у толико се жељама
и дѣлима своима све већма безсловесним скотовима уподобља
ма иначе како образованога разума био.

Осећањ побожности е најячи стуб на коме почива спокойство, срећа и благоданъ друштва човечія. Подај народу едном сву науку и вештину, сво богатство и сва уживаня, а избриши из срдца нѣговог осећањ вере любви и надежде, па си га и у највећој цивилизацији нѣговој понизио ниже скота, те ће у охолости својој дела најгаднија најгнуснија и најбезчовечнија чинити. За живи пример тога служи нам Французка револуција од год. 1789. —

Кад валя да започнемо осећањ побожности у срдцу детіем будити ?

На питањ ово сам Господ наш Исус Христос одговара речма : „Пуштайте децу к' мени, и небраните им, ер таквих е царство небесно!“

Ослањајући се на ове свете речи Искупителя нашег даємо ми дете чим се роди знаменовати, а наскоро потом и крстити. Св. Црква наша већ при знаменованю новорођенога младенца указує на то, да се ми имамо при воспитаню нѣговом највећма трудити око тога, да од тог детета постане чедо светлости, кое ће се клонити неваљалства а чезнути за Божиом светом истином своим мислима, и осећањима и делима Богу се приближавати.

Заиста урођена у човеку чезня за Божанством, треба да зарана добія брижљиву негу како би се што већма оснажити могла. Чим дакле дете почне до свести долазити и родителъ своє познавати и любити, одма валя срдце нѣгово управљати од любви к' родителъима кое види, на любов к преблаготцу небесном од кога нам свако добро долази, кои све добре люде радо има, кои послушној деци сваку срећу дає. Баш овај нѣжнй узраст детинь најзгодниј е за то, да се у нѣму осећања вере, любви и поузданя у млађаном срдцу деціем пробуде, ер као год што у томе добу најлакше схвате деца мисао о најболѣм Отцу небесном, тако и осећања ова код малене деце најлакше и природним путем, скоро рећи само од себе долазе. Забаталити дакле ово осећањ толико значи, као усупрот радити нарави деціој.

Будеши осећања побожности у раноме детинству нимало несмета та околност, што дете своим слабачким умом нје јошт кадро о Богу савршено мислити и нѣгову свемоћ и величаство схваћати. — Та управо ни најмудрији люди, ни највећи философи, нису кадри разумом своим подпуно по-

знати Найвисше Суштаство, кое е само од себе, и кое милионима светова управља; али сваки најпростіи човек, па и свако детенце од две и три године кадро е представити себи Бога као благога Отца своју нас, кои нам дае живот и здрављ, кои нас рани и храни, кои нам дае јарко сунце што нам светли и сјаји месец што нас ноћу обасјава, кои шилѣ бисерну росицу, и плодовиту дажду, те напая њоме наша поля и ливаде. — Донста су у овом смислу кадра и сама деца познавати Бога, и у срдцу своје осећати топлу љубав овако преблагом Отцу, па слушати га, и примати његову свету науку, и тако с' годинама и узрастом напредовати у побожности и благодатном животу.

Греша сваки онај, кои занемари осећањ побожности, или одлаже негованѣ тога осећања док најпре разум дечји недозре, ер дотле ће и страсти оячати, па ће унутрашњ гледанѣ помрачити и затупити, а онда се више неможе живо осећањ побожности у деце развити.

Напротив добро чине они родитељи, кои код детета свога осећањ ово тако зарана будити почињу, да се дете кад одрасте неможе ни сетити кад е први пут име Божије изговорити чуло, и кад е први пут ручице своје, на молитву склопило.

Родитељи треба да осећаю сами у срдцу свом праву чисту и пелицемерну побожност, пак да ову и пред децом свесрдно и што чешће изјављу. Молитва е најпростіи и најкрасніи израз побожнога осећања; молитва родитељска у присуству деце, највећи е благослов Божији по децу. —

Права християнска мати успављујући детенце своје у вече, побожно га прекрсти и благосиља, и моли се над њим велегласно Богу да буде здраво, честито, ваљно, срећно и дуговечно, од прилике овим речма: „Боже благій, кои си ми детенце ово поклонио, подај му здравља и живота, да буде добар и послушан, да живи на славу твоју! Сачувај га Господе од свакога зла и неваљалства и дај да буде родителјима својма рана, подпора, радост и утеха!“

Чим е дете од пет шест месеци већ познае добро глас материн, па слушајући сваки дан топлу и свесрдну молитву њћну, прима неосетно у своје невино срдашце осећањ вере, љубави и поузданја у Бога, те се тако наскоро и само научи молити се Богу своим детинским мислима и речма, а то

WWW.UNLFB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

много више вреди, него кад дете молитве, кое не разуме, без смисла и без осећања, под моранѣ и обичаја ради учи. —

Найпре треба навикавати децу да се Богу моле само у вече, доцниѣ, кад   дете од 3 и 4 годѣне навикнути га ваља и на молитву јутренју, а јошт доцниѣ у 5-тој години, кад већ дозна, од кога ми добѣјмо свакидашњу рѣну нашу, упутити га ваља и научити, да се пре и после ручка Богу моли, казавши на пр. пре ѣла : „Боже благослови нам ово ѣло и пиће!“ а после ѣла „Хвала ти Боже кои си нас наранио!“ Притом родитељи треба да своје домаће молитве, у децием присутству, пред св. иконом у највећој побожности свршую, пак ће одтуда деца навикнути реду и начину, коим се ваља Богу молити.

Децу на молитву нагонити није саветно него они треба да сматрају за одликованѣ што се смеду Богу молити, па ако   одраслив дете непослушно или   што хотимцие скривило, а неће да се разжали на то своје дело, не треба му допустити да се Богу моли, док знаке поправљеня непокаже, него му ваља рећи овако : „Ти се данас несмеш Богу молити с' нама и с' твојом другом браћом и сестрама, зато што си неваљало био и што си то и то учинио;  р Бога славити треба чистим срцем!“ — На овај ће се начин дете на скоро покајати и од свег срца поправити, а молитву ће сматрати као велико одликованѣ и научиће се чистим срцем Бога славити.

Особито   зарад оснаженя осећања побожности у нѣжном срцу децием нужно да родитељи богоугодан живот проводе, да се у срећи и у несрећи сећају Бога, од кога нам свако добро долази; на пр. после жетве и вршитбе, да овако својој деци рекну : „Дечице, благи Бог нас   благословио те смо посао свршили, и летину нашу пожњѣли и оврли, па кући донели, да се њоме ранимо и ми и наша стока, која нам радити помаже, па да можемо и сиротама Бога ради уделити. Видите како   благ и милостив наш Отац небесни. Нека буде дакле хвалѣно од свију нас име Нѣгово свето.“ — Ако родитељима детенце кое умре, то треба у место вике и роптаня на Бога, да сакупе другу децу своју па да им пред самртним ковчегом покойника овако рекну : „Ми смо се молили Богу да нам оздрави наш мили З . . . , али Господ није нашу молитву услишао; Он га   к себи примио. Благи Бог знаде, шта   по дете наше најболѣ било.

Бог нам га е дао, Бог и одузео. Нека буде света воля Њгова!“

Учећи децу Бога молити упућивати их ваља често и на то да живот свой по вољи Божіој управљаю, пак казивати им кратке молитве, у којима се то од Бога проси као што е: „Господе! научи ме творити вољу твоју; ер си Ти Бог мой. Дух твой благи нека ме упути на стазу праву!“ Кад дете после овакове молитве у чему год погрешити, онда нека му мати рекне: „Видиш сине, ти си се мало час молио да те Господ научи да радиш оно што е Њму по вољи, а већ се невладаш сад тако; ти си у молитви рекао Богу ове речи: „Ти си Бог мой!“ али Господ Бог само ону децу воли, која га слушаю, само добра деца смеду Њга своим Отцем називати!“

Мати и Отац треба да знаю најлепше библичне приповедке па да их деци у празничне дане лепо и са одушевленјем приповедаю, особито о рођењу Исуса Христа, о крштењу, о њговим чудесима, о любви њговой к деци, — о улазку у Јерусалим, о распетију, смрти, воскресенију и вознесенију Спасителњом. Свака од ових приповедака има се у кратко и детинском начину мишленя сходно приповедити, и то најболѣ у онај дан кад е дотични празник. Том приликом ваљало би деци и на икони показати, и рећи им да ће они јошт више чути о Богу и о преблагом Спасителю, кад буду већа, и кад узмогу с' њима заедно у храм Божіи ићи.

Ако се дете овако воспитавало буде, то ће оно најдалѣ у својој петой години само зажелити, да га родители са собом поведу у храм Божіи; — душа ће њгова чезнути, за становима Отца небесног. И тек онда кад се ова свесредна чезња и тежња у срдцу детинјем появи, ваља да родители у дане великих светковина при лепом времену дете своје у цркву на Богослужение воде, почевши ово најболѣ по постоећем па многим мјестима обичаю с' ходом на врбицу у очи Цвети. — Неко неописано осећанѣ радости и страхопочитања обузима дете кад први пут уђе у храм Божіи, кад опази св. иконе и пред њима сјајна кандила и запалѣне воштанице, кад кроз отворене свете двери баци млађани поглед свой на олтар, ово земаљско небо, и на частну трапезу, овај земаљскій престол Отца небеснога, — а јошт већма кад зачуе умилно и складно појанѣ и свечано извршиванѣ дивне службе Божіе.

У кад се полазенѣ храма Божіѣг детету сасвим омили, и кад га родители са главним догађајима из живота Спасителѣвог упознаду, онда наступа најсвечанији час у коме ће родители своје христіјански воспитано дете у шестој години први пут свечано привести к св. дверима, да из руку свештенослужителя прими хлеб небесни и чашу живота, да се удостои Тайне Вечере, и да ступи у најтешију заједницу с' Христом Спасителѣм. И родители и свештеници ваљало би да свето ово дело тако удесе, како би благотворни утисак првог св. причешћа неизгладим остао у срцу детіем, и у нѣму произвео стално и крепко осећањ побожности, које ће га пратити кроз све путове живота до блажене вечности! —

Но нека се чувају родители дете натеривати на полазенѣ цркве и на богомољу; ер тим се начином, уместо любви к' вери и закону, порађа у срцу детіем прикривена мрзост, која ће можда тек доцније, — кад дете одрасте, — букнути, и осећањ побожности из срца нѣговог сасвим истиснути.

Родители, кои децу своју побожном хоће да учине, имаю се озбиљно чувати од сваке псовке и непоштовања светинѣ и цркве, имаю деци својој за најбољи образац поштена, добродетелства и ухвана на милост Божію служити; они треба да децу своју при лепом времену изводе у слободну Божію природу, и проходајући се с' њима између вртова и поля, да им све, што тамо лепога и користнога опазе, као дело блажности и милости Отца небеоног показују.

Напоследку и у изванредним породичним околностима даје се прилика снажно и силно дѣйствовати на утврђењ осећања побожности. На пр. кад се разболи мати, брат ил' сестра, нека онда отац узме са собом осталу децу и клекнувши с' њима пред свету икону нека призове Бога у нужди и свутугу своју на нѣга ослони, пак ће се мир и спокојство повратити у срце дечије, и молитва га бити ће цѣлбоносна балзам по срце њихово. А кад се догоди, да се едно од родителя у вечност пресели, онда у животу заоставша мати или отац, нека често децу изводи на гроб преминушега, и молећи се Богу за нѣгову душу, нека побуди у деци живо осећањ любви живих према мртвима, слутню заједнице с' њима, и надежду блаженога састанка у царству Божіем.

О поступку са слепом децом.

(За родитељ и учитељ.)

У нас су слепа деца још већма запемарена него оката, те онако их има, која по 10 и 12 година наврше, а не уму сама ни ести, ни обући се ни свући, ни с места крочити, ни руком помаћи, рекао би да су на свима удима богалји. Ово жалостно искуство приморава нас, да наведемо ово неколико речи о поступку са овом децом.

При одрашћивању слепе деце главна је задаћа : за неодокудицу онога једнога чувства изоштрили што већма остала, те тим онај недостатак колко је можно надокнадити.

Да познају слепи све ствари што се око њих налазе, морају их све редом пипати. На ово имају прсте. Прстима ће научити слепи ватајући ствари и пипајући их једну од друге разликовати, и изузевши боје од ствари познаће их као и окати, још у неку руку бољ је овим. Родитељи и учитељи слепе деце имају им дакле код куће и у школи давати у шаке што могу, а што не, онима их стварима приводити, да их пипају и тим науче познати.

Тако ваља да их науче :

да познају прво на своме телу сваки уд и сваки део којег је који, и како се зове, шта има на себи само по једно, шта по двоје и по више, а уз то да знају и на што шта имају ;

да познају све ствари, што по соби стоје, па онда и оне по кући; зато не ваља пуштати слепо дете, да седе као панџви, јер им се тим одузимљ прилика ове ствари познати, те не науче ни крочити се међу њима, неможе вешто пролазити мимо њих и послужити се с њима;

ваља им давати и сиграчке, а и немислити, што су слепа да немаре за њих. Радую се сиграчкама слепа деца као и оката, и науче на њима употребити руке своје, да их после и на користне радње употребе. Уз ово ваља им дати свакојака варива, семена, корени, зелия, цвећа, воћа и што има у кући, на авлији, у башти и др. да се може руком опипати, на руке узети ил понети, и ваља их научити, да од две у шака ствари познају и кажу, која је округла, ил угласта, већа ил мања, тврђа ил мекша, глађа ил рапавија, тежа ил лакша, топлија ил ладнија и друго;

уједно са овим нека се вештају у брояњу, и могу врло лако научити брояти до 100 и научити таблицу множења на изуст, и она од шест година;

исто овако ваља вештавати и изоштрити слепоме език и нос, управо моћ куца и мириса, кое врло лако иде, тако рећи само од себе дође, кад им се само едаред два покаже, шта е сладко, кисело, слано, горко, люто, и др. и кад им се поднесе цвет од руже, багрена, липе и др. да омиришу и запамте;

највећма ваља изоштрити слепоме уво слух: нека по гласу познају сваку ствар око њих која звони ил звечи: нож, кашкику, лонац, стакло, већи ил мањи лонац и др. али и безгласне ствари: дрво, папир и др. кад која од њих на земљу падне, или се баци, ил шорне. Још својске ваља настояти да добро науче говорити; ко речи говора добро не схвати, тај остае натраг у памтенију и у мишленију. Рад овог ваља их научити мала изреченија, кратке молитве, одабране песмице; да их лепо на изуст казую, пак ће научити тим већма пазити после и на дуже приповедке и дуже говоре, и тако ће моћи после на лак начин свашто научити.

Слепо дете ваља научити, да се само свлачи и облачи, да аљине запетљава, мараму и друго сам веже, ово ће месец два дана сваки дан по четврт сата посла бити, пак е онда крај, а ние онолико дангубе, као код оних не расудљивих родитеља, кои свег века сами ту децу облаче и свлаче, па увек при томе вичу и псую и своју судбину куну, а онамо су сами криви. Исто тако ваља научити слепо дете, да се при елу само послужуе, док научи најпре служити се кашиком, после и виљушком, најпоследне и ножем; а уз то нека науче, да се при елу сачувају чисто, а не да се убрљаю.

Мало по мало ваља их приучити и на друге ситније домаће радније, како би тим и домаћима што то могли помагати и на корист бити; нека науче ову ил ону ствар донети или однети и другчије на помоћи бити у кући, авлици, башти као: за ело нужна люштити, стругати, тући; перџ чешљати, коцке мотати, прести и плести; девојчице нека се саме чешљаю и косе плету, па нека после и друге ствари од сламе, прућа и др. плести науче.

Родитељи и учитељи ваља да пазе, да се деца ова не науче згрчено седити, или као што многи обичај имаю ру-

кама или ногама дрмати или люляти се, по глави чешкати, нос копкати, или очи кривити и бечити, као што чине они, кои још неку мраку светлости осећају. Од ових и овом подобних хрђавих обичаја и непристойности ваља их за рана чувати и строг на ово бити да се не навикну, ер после е далеко теже одучити их.

Много овога овде за кућу и за родитељ реченога важи и за школу и за учитељ.

Слепа деца треба е почетком 7-е а најдале 8-е год. да у школу пођу и редовно као и оката да у њу долазе, и биће им ово на корист, као и окатом, ако само буде учитељ све предпоменуто пазио, и само мало у овом размишљавао. Уз слепоу децу науче и оката много, кое леби никад другачије научила, ако их само учитељ напути, да пазе на потребе слепих, да сами зажмуре ил очи свежу, те и сами себе повештају и тим науче, како са онима поступати ваља, а и не рачунећи ону душевну корист, што е окати имаю, помажући у свакој прилици овој слепој браћици својом, кое редом их у школу и из школе водећи или и другачије у овој ил оной науци и другој потреби у помоћ притичући. Рачун на памет науче слепа деца увек болје нег оката и служе окатом на поштрени. При јасном читаню окате запамте све оно слепа деца болје и пре нег оката, па казую, приповедаю и рецитую увек пре нег ова, особито ако их и код куће ко поштри, да оно повторе. Хришћанска е наука нужна и згодна за слепоу децу као и за окату, и науче е слепа болје и срдачније него оката. Исто е овако и појније црквених и певаније народних и осталих светских песама. Ђдино е читаније и писаније, кое не могу слепа деца овим обичним по мораю другим начином научити, кое се од обичне школе и не тражи, те зато се нећемо овде у ово ни упунитати.

Тако могу слепа деца већ код куће и у обичној школи сила научити, не само да не падаю другима на терет и досаду, него јошт да буду на корист; а где има институти за слепа, ту се ови науче многим користним радњама и занатима тако, да с њима не само себе него и своје ранити и одржати могу.

О ученоу писаня и читаня.

I. Приправлянѣ за писанѣ и читанѣ.

Седмо вештбанѣ.

(Успоред са 7. лекциом из науке гледаня о влу.)

1. Разстваранѣ слогова у гласове. Учитель куцне руком о стол, или о таблу па пита, шта чую? Шта оддае од себе табла кад ю куцнемо (звук, глас). Какав е глас у ягиѣта? — Глас е и оно кад дете плаче! Кад Отац изненада купи детету нову играчку, па га с' ньоме обрадуе, оно се зачуди той играчки, па рекне : „ааа“ То ааа — е глас дѣтинѣ. Кад ми говоримо, и онда издаемо глас од себе. Кад я кажем : „Ника еде сира;“ шта сам рекао за Нику? Изговорити реч по реч из те реченице? — Коя е прва реч (Ника). Раствори ту реч на слокове (Ни-ка). — онај први слог ни, могу растворити овако: н' и'; а други слог ка, ево овако: к' а; то су гласови: н' и' к' а; а која е цела реч; (Ника). Друга реч: „еде“ има два слога. Кои су то? (е-де). Можете ли овај други слог растворити на гласове (д' е); сад их саставите заедно (де); изреците целу реч (еде). Тако се раствори и трећа реч; с' и' р' а, па онда се опет спои.

Спочетка се употребљују мале едно и двосложне речи, и избегаваю се слогови од више сугласника'. Такође сваки слог најпре раствори учитель на гласове па онда захтева да ученици то учине, и напоследку иште, да они растворене гласове у слокове и у речи спаяю. —

Од речи што означују ела најзгодније су за растваранѣ ове: пита, зелье, месо, алва, мед, воће. Нек незаборави учитель и за вештбанѣ у раствараню слогова на гласове употребити имена дечія: Пера, Мита, Аца, Маца, Сока, Ђлка и т. д. Притом нека еднако око тога својски настои да деца разликују слог од гласа, и да добро знаю шта се има радити. на пр. на питањѣ: Раствори реч Мита на слокове? (Ми-та). Сад свакиј слог раствори на гласове? (М' и' т' а').

2. За писанѣ е на реду потез танки дебели, савиен.*)

*) Види кратко упутство табл I. Фиг. 7.

Начин є овај : Учитель напише танки потез па пита шта є написао ; од куда є вукао , и куда ? Затим напише дебели па онда савієн , и код свакога исто такова питања задає , а деца одговараю где како треба . Сад пита из колико є потезова састављєн тај сложени потез ; и кад то умею казати , понуди их да га у ваздуху напишу на нѣгову команду : едан — танки потез ; два — дебели ; три — савіютак . То се исто ради и на таблицама , пишући найпре посебице потез танак дебео савієн , па онда цели ред сповно . Затим то исто у горњој и у средњој линіи .

Штогод ученици у школи на команду учительву писати наче , то исто пишу на таблици много пута сами , док се учитель са стариом децом бави , и то исто имаю код куће вештбана ради писати и учителю донети да прегледа .

Осмо вештбанѣ.

(Успоред с' 8 лекціом Науке гледаня.)

1. Докле учитель разговара о води , млеку и о осталом пићу , може он продужити започету радню и децу добро извештбати у раствараню речи на слокове , а слокова на гласове , али сад већ неће он сам найпре растварати , него ће дати да само дете одма раствори реч на слокове а сваки слог на гласове , и да разстављєно опет спой . на пр . Шта добіямо од краве кад се помузе ? (млеко) . Раствори реч млеко на слокове ! (мле-ко) . Раствори први слог на гласове (м' л' е) ! Састави те гласове у слог (мле) . Кои є други слог ? (ко) Раствори га на гласове ! (к' о) . Спой гласове к' о' ? (ко) . — Тако се у многим примерима и на тежим слоговима вештбаю деца у раствараню и у спаяню , док се сва и у єдном и у другом послу неизвеште .

Да неби овај посао малим ученицима сувопаран и немио постао , учитель ће уз разговор о єлу и пићу , сетити их на благога Отца небеснога , кои нам рāну дає , пак навести како є то лепо , кад се деца пре ручка Богу моле , а после ручка Богу на милости нѣговой захвале . Ту јошт нїє места учити од цркве прописану славенску молитву , него се простим речма високи смисао молитве пре обѣда , за децу понятним учинити може употребивши овака изречєнїя :

„Ево опет, Оче с' неба!

Нас преда те да нам хлеба

По милости Твојој дадеш,

И отчински нас помажеш.“

После објда, пека учитељ научи децу да овако Богу захвале: „Хвала ти Боже, што си нас наранио и напоио.“ Или:

„Све штогод на земљи живи

Доброти се Твојој диви

Благій Оче хвала Теби,

Што нас раниш у потреби.“

(види Руководство за Почетницу од гд. Клаића.)

2. Писанѣ потеза ког зовемо озго савиѣн, доле узправлѣн дебео. Тактира се едан, два, три, или у вис, сави, доле. (види фигуру 8. кр. упут) Поступак е онај исти што и у предидућем вештбаню. Кад се добро извештбаю у писаню овога потеза, онда га пишу у свези преко целе повуке.

(Продужиће се.)

Д о п и с и.

Из Суботице. Већ по године е протекло, одкако се овде склопило ербско певачко друштво под управом г. Ђуре Манојловића свршеног правника. Да е ово друштво међу овдашњим грађанством за ово кратко време обстанка свог, лепа гласа стекло, то е осведочено тим, што е већ неколико подпомажућих чланова задобило, пошто е успех свога доякошнѣг рада у цркви и у другим приликама на видик изнело.

Главни задатак е овог друштва, да у нашој православној цркви уведе хармонично поянѣ, а да би ово савршене и красне било, то се друштво постарало, да из материјалне припомоћи, коју е у дублики нашло, вештака узме, кои ће децу овој вештини толико обучити, како би кадри били сваком приликом при пояню сопран и алт водити. Пре недељ дана набављѣне су тога ради књижице под насловом: „Praktische Singschule“, и деца се редовно сваки дан по едан сахат хармоничном пояню обучаваю. За сопран изабрана су деца из оvd. девојачке школе, а за алт мушка, коя за то прикладан глас имаю. На св. Саву е друштво са децом одпевало у цркви од Кор. Станковића на ноте ставлѣну светосавску песму тако, да е многима присуствујућима из ока суза канула, које због дивног садржая ове песме, које пак због умиљатости гласова дечих.

Овде нам се не може на ино, а да не рекнемо коју реч поштованим родитељима мушке и женске деце, да не пропусте редовно шилати своју децу на ову науку, уверавајући их, да се учењем појна развију и снаже грудни органи дечији, исчишћавају и преустројавају им се гласови, а поред тога имаће вештину, којом ће Творца славити срце своје облагорођивати, а у народа блага и племенита осећања побуђивати моћи.

Ђ. Г о й к о в и ћ, учитељ.

Из Суботице. Србска православна Обштина закључењем своим од год. 1865 бр. 1. није пропустила и ове, као и прошле године на дан Србског просветитеља св. Саве, дванајст ваљаних ученика, коих се родитељи у врло сиромашном стану налазе, — са обућом обдарити; између коих едан поред обуће и остало одело доби; као награду, што своим умилним појњем св. Цркву украшава. Красним и богоугодним дјелом овим излива наша обштина највећу благодарност према Светитељу; с' тим е показала, да е достојна послѣдоватељка највећег добротвора народа србског св. Саве — Овом приликом и неке отмјене куће овде такође ступише у коло хришћанске добродјелѣи, те сиромашним ученицима у нужди руку помоћи пружише; зато им буди речено пред целим србским светом: Хвала. И дай Боже множили се хиљадама оваки добротвори.

Ђ. Л у д а и ћ, учитељ.

Из Баната. Мало србаља има, кои знају за село Парац у Тамшској Жупанији, а још мањ е коима е познато, да у Парцу живи неколико стотина чистих овених србаља. — Романи Парачки с' коима срби у едној обштини бяху, пре две године одступе од вере своих праотаца и поуниятесе, а срби остану верни светоме православију, и премда се лишише свог храма Божијег, ипак оддржаше се постојани у св. вери и својој србској народности.

Ова мала али честита србска обштина добила е пре кратког времена за учителя младог господина Милоша Алексића сомборског приправника, и светковала е ове године први пут св. Саву Просветитеља у својој школи освешћени водиче, резанјем колача и појњем светосавске песме. Дечица школска приповедала су скупљеном народу житије и дела првог просветитеља, и народ се разишао после свечаности утврђен и укрепљен у својој вери и милој народности.

Из горњег Срема. У селу Сотину у Срему основана е нова србска школа настојањем родољубиве Господе вел судца Миковића, и пароха Опатовачког г. Николе Блидовића. — Отлична србкиња и чувена добротворка госпођа Елена Боздина из Пеште своим знатним даром од 200 фор. највише е допринела да се ова школа подићи могла.

Школске вести.

За друга. Браћа наша народни учители у Хрватској саставише недавно друштво за подпору учительске сирочади и дадоше му име „За друга.“ Чланови овога друштва делесе на утемелитељ редовне чланове и подупиратељ. Принеске своје одма положише: Пресветли и Иван Краљ бискуп 100 фр.; збор духовне младежи у Загребу 10 фр. остали су приложници досада понајвише свештеници, учители и учитељице, скупљено в досада по званичном извештају 255 фр. 50 нов. Али се као што се из учительског часописа Напредка види, почину на све стране по троведној краљевини чланови у ово друштво уписивати.

Управљајући одпор „Задруге“ јавља да ће на корист друштвене главнице издавати књигу као годишњак за награду младежи, те позива родољубиве књижевнике и учитељ да би своим књижевним принесцима подупрли овај подхват. којим ће се не само остварити благотворне намере подпомоћи, него и списи за младеж нашу умножити. Садржај те књиге биће забавно поучан и примерен младежи народне школе, а састајаће се из песмица, народних прича, байка, басна, приповедака, земљописних, повестних и природознанствених описа.

Ми од свег срца желимо напредовањ Задруги, и дао би Бог да и наш фонд школскога листа, који је намењен на корист учительске сирочади, што скорије у такво стањ дође, да би нам се од чистог прихода изданих књига фонд за сирочад учительску направити могао.

Школска фондација. У Боки Которској, баш под самом Црном Гором есте честито србко место Рисан, на далеко чувено с' тога што му становници Ришњани красне обичаје народне сачуваше. Врстни срби Ришњани према их нема више од 1200 душа подигли су пре две године школску фондацију, која износи близо 11000 фор. у сребру. Од интереса издржавају се два учитеља са 4 основна разреда у којима има преко 100 мушке деце. Пример овај заслужује да се на њга угледају све обштине наше. —

Отличја. Његово величество премилостиви Цар наш подарио је госп. Спиридону Ивашко православному народном учитељу у Горњи у Буковини, у знак признавања за његову педесетогодишњу ревностну и успешну учительску службу, сребрни крст за заслуге с' круном.

Изложба учевних опрема. Ове год. биће у Прагу велика изложба учевних опрема, на којима ће се видити моћи данашње стањ школе, и где ће се и публика о делану школе уверити моћи. За овим ће следити обшта учительска скупштина.

Завештај школама. Покойни митрополит калочки Јосип Кунст, осим многих мањих легата, оставио е сво огромно имањ своје на воспитаванњ мушке и женске деце, и на школе.

Челарство. Челарско друштво у дојной Аустрији давало е и ове год. у Бечу бесплатно лекције о овой врло користној струци Економје. Лекције су даване сваког четвртка од 3 до 5 по подне и сваке неделѣ и светца од 8 до 10 пре под. Било е слободно свакоме доћи когод се напред пријавио. — Овим е начином радо друштво, да произведе вештих челара и да научи народ разумној неги ове врло користне животињице, те тим да отвори не незнатан извор финансије за целу ову земљу.

Осниванњ стипендијалнога фонда. Г. Јосиф Зач бивши учитель на сомборској реалци дао е печатати своје слово, кое е 17. Апр. пр. год. у главној седници за общтинску библиотеку у кр. вароши Сомбору на мађарском езику говорио, и покљонио е 300 Егземплара, да се по 50 нов. продае и отуда оснуе стипендијални фонд, кобга ће приход уживати едан моралним владанњм и прилежношћу отликујући се сиромашак ђак овога завода. Надзор над овим фондом имаће магистрат.

Учительи при савету о школи. Едно заключенњ школске комисије у Ерланги начинило е велику радост међу учительима. Ово гласи: Увидећи потребу, да при световану и прављјну наредба о школи, седе люди кои практична искуства у овом имаю, закључе се, да из свакога градске четврти по едан учитель у савету седи, а овога ће бирати учительи сами међу собом. Овај е предлог учинио едан свештеник. Слава му!

Разшириванњ учительских семинарија. Позвани од правителства у саксонској окружни школски управительи и школски саветници држали су у Драшћанима скупштину, и закључено е: како се данашњим даном иште од учителя далеко више и знанја и вештине него досад, а онамо им се у семинаријама не дае изображенја овоме суразмерно, то се има семинарски течай разширити на 6 година, и при разширивану осталих учевних предмета има се особито науци немачког (матернѣг) езика, математици и природословним наукама много више часова одредити, и по овоме има се и број семинарских учителя умножити.

Школа и заточеници. Предпрошле год. извиђен е у француској на криминалним преступницима успех вихове школе и науке, и

вишло се на 38% ових криваца, да никад у школу ни завирили нису. а на 43%, да су е тако слабо у младости својој походили, да су тешком муком могли нешто читати и писати; по томе долази на свако 100 преступника них 81, кои ништа од школе незнају. То е плод непоходена школе.

Нова књига. Ових дана изишла е на свет књига: „Котарчица цвећа, приповедка за старо и младо по Хр. Шмидту посрбио Дим. Јосић учитель IV. разр. у Н. Саду.“ Књига е ова драгоцено благо за сваку кућу србску; с' тога препоручуемо свим Г. Г. свештеницима и учительима, да јо по народу својски распростиру. Цена јој е 50 новчића, а добити се може код господина издавателя у Н. Саду.

О Г Л А С.

Код ц. к. дирекције школских књига у Бечу (f. f. Schulbücher-Verlag & Direction) могу се добити следећи земљовиди (географичке карте.) Полукрузи (Хемисфере) колорирани за 21 нов. — Европа колор. за 21 нов. — Аустриско царство колорир. лепше изданѣ 26 нов. — Угарска са Хрватском Славониом и војном краином за 21 нов. а следећи сваки за 10 нов. Азија, Африка, северна Америка, јужна Америка, Аустралија; войводство Аустрија, Тиролска, Штаерска, Далмација, Ческа, Моравска са Шлеском, Галиција са Буковином; Прајска, Швајцерска, Француска, Талијанска, Шпаньолска, Енглеска, Шведска, Руска, Турска и Грчка.

Сва господа, која лист овај примаю, учтиво се умољаю, да што пре с предплатом похите, ер Школ. Лист досад само 115 предплатника има.

Уз следуюћи брой Школ. Листа послаће се шести брой од 1865 године свим ланским предбројницима, кои га уз први брой добили нису, уз то распослаће се свима и садржай од 1865 заједно са насловним листом. Ко досада за 1866 годину платио нив, нека изволи што пре у плаћеном писму 88 кр. а. вр. мени послати. Тим ће ланску предплату измирити.

Ко од прошле године 2, 3, 4 и 5 бр. примио нив, нека се у отвореном писму прияви с рекламациом, и нека за сваки брой у име поштарине и експедиције по два новчића пошлѣ, па ће му се бровни накнадно одправити.

Уредник.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и друга.